

**РАБОТНА ИНСТРУКЦИЯ ЗА ДЕЙНОСТИ ПО
УПРАВЛЕНИЕ, ОСИГУРЯВАНЕ, ОЦЕНЯВАНЕ И
ПОДДЪРЖАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО
РИ1-07-02**



Изисквания при оценяване качеството на учебен курс

**Югозападен университет “Неофит Рилски”
2700-Благоевград, ул. “Иван Михайлов” 66**

Инструкцията е приета с Решение на Съвета по качеството,
протокол № 1 от 30.11.2004 г.

Инструкцията е изменена и допълнена с решение на Съвета по качеството, Протокол №
3 от 26.04.2006 г. (Версия 2)

Инструкцията е прередактирана с решение на Съвета по качеството, Протокол № 2 от
03.10.2017 г. (Версия 2, Редакция 2)

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М,

Р Е К Т О Р :

(доц. д-р Борислав Юруков)

Отговарящ съвет: Съвет по качеството

Съставил: отдел „Оценяване и
поддържане на качеството“

Проверил: доц. д-р Михо Михов
Пълномощник по качеството



Всяка специалност е съставена от множество учебни курсове. Ето защо качеството на всеки учебен курс рефлектира пряко върху качеството на обучението в специалността.

За да се осигури качествено обучение, всеки лекционен курс трябва да е съобразен със следното:

- Обект на оценяване на качеството е ефектът, който учебният курс оказва върху обучаемите, т.е. как съответното обучение ги подготвя за реализация в динамичния и непрекъснато променящ се свят;
- Студентите използват различни подходи и стратегии към ученето и имат различен познавателен опит. Във всяка група студенти, някои учат добре, други – по-малко, трети – не учат. Задачата на преподаването е да се съобрази с тези различия и да създаде равни условия за всички студенти да напредват, независимо от техните индивидуални и личностни особености. Оценяването също трябва да отчита тези различия.

1. Цел на оценяването: да мотивира преподавателите

1.1. С изискванията се цели:

- да се подпомогне преподавателите при изграждане на ориентиран към мониторинг и оценяване учебен курс;
- да се въведат критерии и показатели за мониторинг и оценка на учебен курс;
- да се уточнят системите за коефициент на тежест на критериите;
- да се регламентира рамките в технологията на оценка на учебен курс;
- да направи резултатите публично достояние и чрез популяризиране на положителния опит да окуражава преподавателите да мислят и работят за подобряване качеството на преподаване и учене;
- да предоставя на студентите (и обществото) информация за равнището на качеството на обучението по съответната дисциплина;
- да мотивира преподавателите за непрекъснато повишаване на качеството на преподаването;
- да прави студентите съавтори на качеството на обучението и да ги стимулира да повишават ефективността на своето учене.



1.2. Разработването на нови или цялостното обновяване на учебни курсове се извършва в съответствие с “Изискванията за проектиране, подготовка и реализация на учебен курс” (виж там).

2. Сфери на оценяването

За да бъде оценяването широкообхватно и обективно е необходимо да се установи:

- дали са ясно формулирани очакваните резултати при завършването на учебния курс, т.е. дали целите на курса съответстват на университетските академични стандарти, на изискванията на професионалните или съсловните организации;
- дали съдържанието на курса и системата за оценяване на студентите са синхронизирани с формулираните цели и очакваните резултати;
- какви са постиженията на студентите;
- какви ресурси за ефективно учене, академична подкрепа и качество на преподаване са осигурени;
- как системата функционира за осигуряване и поддържане на качеството на всеки учебен курс.

3. Основни въпроси при оценяването

При оценяването на всеки учебен курс трябва да се отговори на няколко съществени въпроса:

- Кого оценяваме (какво оценяваме)?
- Кой оценява?
- Какви са критериите и показателите на оценката?
- Обективна ли е събраната и съобщената информация?
- Как се използват резултатите от оценяването?
- Каква е честотата на оценяването?

3.1. Субект на оценяването са:

3.1.1. Самооценяването на преподавателя и взаимно оценяване между колеги

- Преподавателят, за да усъвършенства постоянно своя учебен курс, самооценява качествата му. Самооценяването трябва да се извършва по разработени за целта критерии и показатели на равнище факултет, или като използва материала “Изисквания за проектиране, подготовка и реализация на учебен курс” (виж по-нататък).



● Взаимното оценяване между колеги от факултета, от друг факултет или друг университет трябва да се базира на допускането, че отвън нещата изглеждат по различен начин и мнението на друг експерт, особено когато е конструктивно, може да допринесе за обективизиране на процеса на оценяване.

3.1.2. Студентите, които се обучават по този курс

Тяжното мнение се получава на срещи с преподавателя, с академичните ръководства и други неформални методи. Най-често се използва разработена за целта анкета (има отделен документ).

3.1.3. Създадена за целта и назначена от Декана комисия в състав:

- представител на факултетната комисия по качеството;
- представител на катедрата, към която е учебния курс;
- представител на студентите, обучавани по курса (евент. завършили вече специалисти).

3.2. Обект и методология на оценяването (прегледа)

Обект на оценяване е учебният курс. За да бъде достатъчно обективно и сравнително точно оценено качеството, във всеки курс е необходимо да се уточни “какво оценяваме”.

За обективизиране на информацията, получена в процеса на оценяване е необходимо да се създаде унифициран инструментариум, който включва критерии, показатели и източници за информация.

Това ще позволи:

- да се използват унифицирани критерии и показатели, приложими за преобладаващата част от учебните курсове;
- автоматизирана обработка на данните;
- съхраняване на данните с оглед проследяване на качеството като процес;
- да се получат съизмерими и сравними резултати от прегледа на качеството на всички учебни курсове, независимо от научната област, към която те се причисляват.

3.3. Критерии и показатели за оценяването

Основните критерии за оценка са следните:

1. Цели и очаквани резултати
2. Учебно съдържание на курса
3. Оценяване на студентите
4. Качество на преподаването и ученето по дисциплината
5. Помощ на студентите и постиженията им в обучението
6. Ресурси на обучението

**РАБОТНА ИНСТРУКЦИЯ ЗА ДЕЙНОСТИ ПО
УПРАВЛЕНИЕ, ОСИГУРЯВАНЕ, ОЦЕНЯВАНЕ И
ПОДДЪРЖАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО
РИ1-07-02**



Изисквания при оценяване качеството на учебен курс

В рамките на всеки критерий могат да се установят различни признаци, които да играят роля на показатели.

Считаме, че подходяща за целта е схемата, предложена от Р. Пейчева (Таблица 1).

СХЕМА

За критериите, показателите и източниците на информация, използвани при оценяване на учебен курс (по Р. Пейчева)

Таблица 1

Критерий	Показатели	Източници на информация
1. Цели и очаквани резултати	<ul style="list-style-type: none"> ~ формулировка на очакваните резултати от обучението по учебния курс; ~ съответствие с общите цели на специалността, академичните стандарти на Университета, квалификационната характеристика и очакванията на работодателите; ~ механизми за реализирането на поставените цели, описани в учебната програма; ~ съответствие на резултатите с целите на курса; ~ начини на запознаване на студентите и другите преподаватели с целите на курса; ~ в каква степен студентите са запознати с това какво се очаква от тях; 	<ul style="list-style-type: none"> ~ учебната програма на курса; ~ описаните цели на специалността; ~ квалификационната характеристика; ~ знанията на студентите за целите и очакваните резултати, получени по линия на обратната връзка; ~ очакванията на работодателите, получени по линия на обратната връзка; ~ доклада за самооценка на преподавателя; ~ дискусии с преподавателя/лите и студентите в този курс; ~ въпросниците към студентите за изследване на тяхното мнение за курса.
2. Учебно съдържание на курса	<ul style="list-style-type: none"> ~ степента, в която учебната програма съдържа необходимите (от гледна точка на целите на курса) знания, разбиране, когнитивни умения, специфични практически и професионални умения; ~ Доколко съдържанието на курса и учебния процес по дисциплината дава общите умения и ключови компетенции, предвидени в академичните стандарти на университета? ~ съответствие на учебното съдържание с последните постижения в областта на преподаването и ученето, в научната дисциплина и нововъведенията в професионалната област, за която се готвят студентите. 	<ul style="list-style-type: none"> ~ Академичните стандарти на Университета; ~ учебната програма; ~ проекти, тестове, есета, домашни работи, документи по изпитни процедури (изпитни билети, протоколи от лабораторни занятия, писмени работи от изпита и др.); ~ информация от студентите, получена по линия на обратната връзка; ~ информация от новоназначените млади специалисти след завършването.
3. Оценяване на студентите	<ul style="list-style-type: none"> ~ наличие на оценъчна стратегия; ~ възможности, които дава планираната система, студентите да се оценяват по отношение на постиженията им спрямо очакваните резултати; ~ насоченост на системата от методи за оценяване към всички страни и качества 	<ul style="list-style-type: none"> ~ описаните в учебната програма методи, инструментариум и критерии за оценяване; ~ ръководствата за оценяване, давани на студентите; ~ процедурите за записване и съхраняване на оценките от

**РАБОТНА ИНСТРУКЦИЯ ЗА ДЕЙНОСТИ ПО
УПРАВЛЕНИЕ, ОСИГУРЯВАНЕ, ОЦЕНЯВАНЕ И
ПОДДЪРЖАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО
РИ1-07-02**



Изисквания при оценяване качеството на учебен курс

	<p>на личността на студента; ~ наличие на дефинирани критерии за разграничаване на различните нива на постижения – кога се пише оценка (3), (4), (5) и (6)? ~ оценъчни компоненти и процедури по дисциплината и наличие на интегритет (вътрешна логика и взаимосвързаност) между тях; ~ съответствие на инструментите/методите на оценяване на планираната оценъчна стратегия; ~ писмено изпитване, тестови задачи и (машинно) компютърно изпитване като компонент на оценките; ~ “чуждо” изпитване (оценки на случайно избрани писмени работи на студенти от други компетентни преподаватели под контрола на ръководителя на катедрата).</p>	<p>постиженията на студентите; ~ дискусии с преподавателите, студентите и колегите.</p>
4. Качество на преподаването и ученето по дисциплината	<p>~ ефективност на преподаването по отношение на целите и съдържанието на курса (начинът на преподаване отговаря ли на целите и съдържанието на курса); ~ степента, в която преподавателите използват своите изследвания и други професионални дейности, за да актуализират преподаването и повишават неговата ефективност; ~ активност на студентите в процес на обучение; ~ Начини за повишаването на методичните, научните и професионални компетентности (участие в курсове, работа по дисертации или взаимно оценяване с други колеги) по дисциплината; ~ разпределение на учебното (аудиторно и извънаудиторно) натоварване на студентите по време на обучението по курса; ~ задълбоченост, темп и предизвикателства на преподаването и как преподавателя отговаря на тях; ~ разнообразие и ефективност на методите на преподаване, вкл. информационни и комуникационни технологии (e’Learning); ~ ефективност на преподаването по отношение на специфичните за научната дисциплина, трансферните и практическите умения.</p>	<p>~ учебната програма; ~ наблюдение на реалния процес на обучение; ~ доклади от взаимното наблюдение на преподавателите; ~ писмени работи и тестови задачи от изпита; ~ информация от студентите, получена по линия на обратната връзка; ~ документи за повишаване на квалификацията на преподавателите; ~ резултатите от оценяването на студентите.</p>
5. Помощ на студентите и прогрес в	<p>~ наличие на стратегия за подкрепа на ученето на студентите (включително методични указания за студенти);</p>	<p>~ наличие на методични указания за студенти; ~ данни за посещенията на студентите</p>

**РАБОТНА ИНСТРУКЦИЯ ЗА ДЕЙНОСТИ ПО
УПРАВЛЕНИЕ, ОСИГУРЯВАНЕ, ОЦЕНЯВАНЕ И
ПОДДЪРЖАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО
РИ1-07-02**



Изисквания при оценяване качеството на учебен курс

обучението	<ul style="list-style-type: none"> ~ осигуреност на ефективно подпомагане на ученето на студентите за постигането на поставените цели; ~ присъствие на преподавателите и посещенията на студентите по време на консултации в часовете за прием на преподавателя; ~ разнообразие на формите и честота на подпомагане на ученето – в реалния процес на обучение, индивидуални и групови консултации; ~ диалогът между студенти и преподаватели. 	<ul style="list-style-type: none"> в приемно време; ~ резултати от прогреса на студентите, които да показват техния прогрес; ~ дискусии със студентите и преподавателите.
б. Ресурсно осигуряване на обучението	<ul style="list-style-type: none"> ~ наличието на стратегия за обогатяване и усъвършенстване на ресурсите за обучение; ~ дейности за повишаване на квалификацията на преподавателите, резултат от университетска или лична инициатива; ~ Релевантна административна и техническа подкрепа за осъществяване на курса; ~ равнище на използване на ресурси за улесняване на ученето; ~ качество на информационните материали за подпомагане на ученето на студентите (учебници, ръководства, научни списания, Internet), написани, предоставени или посочени от титуляра на дисциплината; ~ Състояние (физическо и “морално” остаряване) на използваните за лабораторни занятия технически средства; 	<ul style="list-style-type: none"> ~ сведения за преподавателите и техническият състав; ~ документи за квалификацията на състава; ~ наблюдения върху наличните ресурси; ~ анкети и дискусии със студентите; ~ наблюдение на учебния процес.

Тази схема може да претърпи промени след обсъждане в академичната общност на Университета.

4. Количествена оценка на качеството на учебния курс. Тежест на критериите

Максималният обхват на дейностите е възможен при използването на големия брой критерии, предвидени по-горе.

Прегледът показва, че не всички критерии имат еднаква тежест при формирането на цялостната оценка за специалността.

За количествено оценяване на качеството, предлагаме да се използва опростена аритметична зависимост и качеството да се определя по формулата

n

**РАБОТНА ИНСТРУКЦИЯ ЗА ДЕЙНОСТИ ПО
УПРАВЛЕНИЕ, ОСИГУРЯВАНЕ, ОЦЕНЯВАНЕ И
ПОДДЪРЖАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО
РИ1-07-02**



Изисквания при оценяване качеството на учебен курс

$$Q = \sum_{i=1} k_i K_i,$$

където стойността на критериите K_i се оценява в % или по 100-точкова

скала, а коефициентите на тежест $\sum_{i=1}^n k_i = 1$. При това в резултат за качеството ще

се получи също 100-точкова оценка независимо от това, колко са критериите.

Коефициентът на тежест k_i , в оценката на влиянието на критерия K_i , зависи от политиката на университета, факултета или водещата катедра.

Академическият съвет утвърди коефициентите за тежест на критериите, посочени в Таблица 2.

Таблица 2

№ по ред	КРИТЕРИИ	Коефициенти на тежест
1.	<i>Цели и очаквани резултати</i>	0,25
2.	<i>Учебно съдържание на курса</i>	0,25
3.	<i>Оценяване на студентите</i>	0,1
4.	<i>Качество на преподаването и ученето по дисциплината</i>	0,15
5.	<i>Помощ на студентите и постиженията им в обучението</i>	0,1
6.	<i>Ресурси на обучението</i>	0,15

5. Периодичност на прегледа на учебния курс

С оглед субекта на оценяването, трябва да се приеме, че:

- Процесът по самооценяването е перманентен – преподавателят трябва да осъществява непрекъсната обратна връзка за равнището на преподаването и ученето, и това е основание за корекции.

- Процесът на взаимното оценяване също може и трябва да бъде перманентен.



● Прегледът на всеки учебен курс на равнище факултет би трябвало да бъде през интервали от 1 до 3 години по преценка на съответните органи по качеството.

6. Как се използва резултата от прегледа на учебния курс?

1. Докладва се на катедрен съвет
2. Анализират се слабостите
3. Формулират се коригиращи и управленски въздействия
4. Изпълнението на решенията се контролира от ръководителя на катедрата
5. Докладва се на факултетен съвет
6. Мониторингът на отстраняването на слабостите се осъществява от факултетната комисия по качеството
7. Оценката на учебния курс влияе върху оценката на преподавателите по дисциплината
8. Положителният опит и най-добрите постижения се популяризират в университета по подходящ начин.